

**RAMOWY PROGRAM KURSU SPECJALISTYCZNEGO
PROFILAKTYKA CHOROÓB GRUCZOŁU
PIERSIOWEGO**

Program przeznaczony dla pielęgniarek

**PROGRAM OPRACOWANO W CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO
PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

RECENZENCI PROGRAMU:

piel. dypl. Alina Flejszer

Centrum Onkologii – Instytut
Warszawa

dr n. med. Monika Nagadowska

Centrum Onkologii – Instytut
Warszawa

Program uzyskał pozytywną opinię Naczelnej Rady Piełęgniarek i Położnych

**Program zatwierdził Dyrektor Centrum Kształcenia Podypłomowego Piełęgniarek
i Położnych**

ZAŁOŻENIA ORGANIZACYJNO-PROGRAMOWE

Rodzaj kształcenia

Kurs specjalistyczny jest to rodzaj kształcenia, który zgodnie z ustawą z dnia 5 lipca 1996r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2001r. Nr 57 poz. 602 i Nr 89 poz. 969 oraz z 2003r. Nr 109, poz.1029) ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę, położną kwalifikacji do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Organizator kształcenia podyplomowego, na podstawie ramowego programu sporządza program kształcenia. Program kształcenia musi uwzględniać wszystkie elementy modułów wskazanych w planie nauczania ramowego programu, jednak treści nauczania mogą być dostosowane do warunków i potrzeb lokalnych. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia ramowego programu jest dla organizatora i uczestnika kształcenia obowiązującym elementem programu. Osiągnięcie wskazanych umiejętności gwarantuje, że każdy absolwent kursu specjalistycznego będzie posiadać takie same kwalifikacje, niezależnie od miejsca ukończenia kształcenia, podmiotu organizującego kształcenie podyplomowe oraz trybu kształcenia.

Poszczególne moduły ramowego programu zawierają cel, treści nauczania oraz wykaz umiejętności wynikowych, odnoszące się zarówno do zajęć teoretycznych jak i praktycznych. W planie nauczania wskazane są wyłącznie miejsca realizacji zajęć praktycznych, dlatego też organizator oprócz programu kształcenia teoretycznego obowiązany jest opracować program szkolenia praktycznego dla każdej placówki. Program ten powinien zawierać cel i umiejętności. Jednocześnie program zajęć praktycznych powinien uwzględniać wykaz świadczeń zdrowotnych (opracowany na podstawie wykazu umiejętności), do zaliczenia których zobowiązany jest uczestnik kursu. Dokumentację zawierającą potwierdzenie zaliczenia poszczególnych świadczeń opracowuje organizator kształcenia. Stanowi ona wewnętrzny dokument organizatora.

Cel kształcenia

Przygotowanie pielęgniarki do prowadzenia profilaktyki chorób gruczołu piersiowego.

Czas kształcenia

Łączna liczba godzin przeznaczonych na realizację programu kształcenia kursu specjalistycznego *Profilaktyka chorób gruczołu piersiowego* wynosi **120** godzin dydaktycznych, w tym:

- zajęcia teoretyczne – 50 godzin,
- zajęcia praktyczne – 70 godzin.

Plan nauczania określony został dla dziennego trybu kształcenia i zawiera liczbę godzin przeznaczoną na realizację poszczególnych modułów. Z uwagi jednak na lokalne preferencje i potrzeby, prowadzący zajęcia w porozumieniu z kierownikiem kursu mogą dokonać modyfikacji czasu kształcenia w wymiarze nie większym niż 20%. Oznacza to, że 80% czasu przeznaczonego na realizację poszczególnych modułów nie podlega zmianie. Wskazane 20% może być wykorzystane na przesunięcia pomiędzy poszczególnymi modułami lub w części może zostać przeznaczone na realizację zadań w ramach samokształcenia.

Organizator, w porozumieniu z kierownikiem kursu oraz wykładowcami, ma prawo do modyfikacji czasu trwania kształcenia w zależności od programu realizowanego w trybie innym niż dzienny.

Sposób organizacji

Za przebieg i organizację kursu specjalistycznego odpowiedzialny jest organizator kształcenia.

Planując realizację kursu organizator powinien:

1. Opracować program kształcenia.
2. Opracować regulamin organizacyjny kursu specjalistycznego, który w szczególności określa:
 - organizację,
 - zasady i sposób naboru osób,
 - prawa i obowiązki osób uczestniczących,
 - zakres obowiązków wykładowców i innych osób prowadzących nauczanie teoretyczne i szkolenie praktyczne,
 - zasady przeprowadzenia egzaminu końcowego.
3. Powołać kierownika kursu specjalistycznego.

Do zadań kierownika kursu oprócz zadań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 października 2003 r. *w sprawie kształcenia podyplomowego pielęgniarek i położnych* (Dz. U. Nr 197 poz.1923) powinno należeć:

- współdecydowanie o doborze kadry dydaktycznej,
- przedstawienie uczestnikom kursu: celu, programu i organizacji szkolenia,
- ocenianie placówek szkolenia praktycznego wg specyfiki i organizacji zajęć,
- pomaganie w rozwiązywaniu problemów,
- udzielanie indywidualnych konsultacji uczestnikom kursu,
- zbieranie i analizowanie opinii o przebiegu kursu.

W dniu rozpoczęcia kursu każdy uczestnik powinien otrzymać:

- harmonogram zajęć teoretycznych i praktycznych,
- wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia.

4. Przeprowadzić postępowanie kwalifikacyjne.
5. Powołać w uzgodnieniu z kierownikiem kursu opiekunów szkolenia praktycznego, którzy powinni być merytorycznymi pracownikami placówek, w których odbywa się szkolenie praktyczne.

Do zadań opiekuna szkolenia praktycznego należy:

- instruktaż wstępny (zapoznanie z celem szkolenia praktycznego, z organizacją pracy, wyposażeniem placówki, jego personelem, zakresem udzielanych świadczeń i in.),
- instruktaż bieżący (organizacja i prowadzenie zajęć, kontrola nad ich prawidłowym przebiegiem, pomoc w rozwiązywaniu problemów i in.),
- instruktaż końcowy (omówienie i podsumowanie zajęć, zaliczenie świadczeń zdrowotnych określonych w programie kształcenia, ocena uzyskanych wiadomości i umiejętności).

6. Wskazać kadrę dydaktyczną posiadającą kwalifikacje określone w programie ramowym.
7. Zapewnić bazę dydaktyczną dostosowaną do liczby uczestników kursu:
 - sale wykładowe,
 - sale warsztatowe,
 - pomieszczenia wyposażone w specjalistyczny sprzęt i aparaturę.
8. Zaprojektować, w odniesieniu do poszczególnych modułów, środki dydaktyczne oraz formy zajęć, ze szczególnym uwzględnieniem form aktywizujących.
9. Wskazać literaturę do poszczególnych modułów uwzględniając kryterium aktualności i adekwatności doboru do treści nauczania.

10. Dobrać placówki stażowe zgodnie z planem nauczania, w których możliwe będzie zdobywanie umiejętności niezbędnych do wykonywania określonych świadczeń zdrowotnych.
11. Posiadać wewnętrzny system monitorowania jakości kształcenia.

Sposób sprawdzania efektów nauczania

W toku realizacji programu kształcenia przewiduje się ocenianie:

1. Bieżące - rozumiane jako zaliczanie poszczególnych modułów (sprawdzenie stopnia opanowania wiedzy i umiejętności będących przedmiotem nauczania teoretycznego i praktycznego, w tym świadczeń zdrowotnych przewidzianych w programie kształcenia). Warunki zaliczania ustala wykładowca/opiekun szkolenia praktycznego, w porozumieniu z kierownikiem kursu specjalistycznego.
2. Końcowe - egzamin teoretyczny lub praktyczny złożony przed komisją egzaminacyjną powołaną przez organizatora kształcenia podyplomowego.

Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji programu kształcenia kursu specjalistycznego *Profilaktyka chorób gruczołu piersiowego* pielęgniarka powinna:

- aktualizować wiedzę w zakresie chorób gruczołu piersiowego,
- gromadzić, analizować i interpretować dane o kobiecie i jej rodzinie,
- promować zdrowie kobiet,
- uczyć kobiety samobadania piersi,
- planować i realizować czynne poradnictwo w zakresie samobadania piersi,
- prowadzić promocję i edukację zdrowotną w zakresie chorób gruczołu piersiowego,
- wspierać kobietę w sytuacji niepomyślnej diagnozy.

PLAN NAUCZANIA

Lp.	Moduł	Teoria (liczba godzin)	Staż		Łączna liczba godzin
			Placówka	Liczba godzin	
I	Choroby gruczołu piersiowego	10	-	-	10
II	Samobadanie piersi	30	poradnia chorób sutka	35	65
III	Poradnictwo zdrowotne w zakresie chorób gruczołu piersiowego	10	poradnia dla kobiet	35	45
Łączna liczba godzin		50		70	120

PROGRAM NAUCZANIA

MODUŁ I CHOROBY GRUCZOŁU PIERSIOWEGO

Cel modułu

Poszerzenie wiedzy z zakresu epidemiologii chorób nowotworowych gruczołu piersiowego.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- scharakteryzować sytuację epidemiologiczną chorób nowotworowych piersi,
- wskazać przyczyny endo- i egzogenne chorób nowotworowych gruczołu piersiowego,
- rozpoznawać objawy nieprawidłowe w obrębie gruczołu piersiowego,
- różnicować choroby nowotworowe i nienowotworowe gruczołu piersiowego,
- wymienić i omówić sposoby rozsiewu raka piersi,
- zbierać wywiad ukierunkowany na występowanie chorób nowotworowych w rodzinie.

Treści nauczania

1. Epidemiologia zachorowań na nowotwory gruczołu piersiowego:
 - prognoza epidemiologiczna,
 - wskaźniki zachorowalności,
 - umieralność.
2. Etiologia i czynniki ryzyka raka gruczołu piersiowego:
 - przyczyny endo- i egzogenne,
 - genetyczne uwarunkowania występowania chorób nowotworowych.
3. Choroby nowotworowe gruczołu piersiowego:
 - nowotwory niezłośliwe,
 - stany przedrakowe,
 - nowotwory złośliwe.
4. Kliniczne objawy raka piersi:
 - wczesne,
 - zaawansowane.
5. Sposoby rozsiewu raka piersi.

MODUŁ II SAMOBADANIE PIERSI

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do edukacji kobiet w zakresie samobadania piersi.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- przedstawić rodzaje badań diagnostycznych gruczołu piersiowego,
- określić wskazania do badania piersi,
- wykonać badanie fizykalne piersi,
- różnicować zmiany w gruczole piersiowym,
- wyjaśnić kobiecie budowę i funkcję gruczołu piersiowego,
- omówić i zaprezentować technikę samobadania gruczołu piersiowego,
- nauczyć kobietę samobadania piersi,
- przygotować kobietę do badań diagnostycznych gruczołu piersiowego,
- zredukować lęk kobiet przed badaniami i samobadaniem gruczołu piersiowego.

Treści nauczania

1. Badanie fizykalne gruczołu piersiowego:
 - budowa i funkcje gruczołu piersiowego,
 - badanie wzrokiem,
 - badanie palpacyjne piersi,
 - badanie palpacyjne węzłów chłonnych.
2. Edukacja kobiet w zakresie samobadania piersi:
 - typy utkania gruczołu piersiowego,
 - metody samokontroli,
 - techniki samokontroli,
 - zmiany i objawy nieprawidłowe,
 - techniki nauczania samobadania,
 - interpretacja zmian wyczuwalnych przy samobadaniu piersi.
3. Badania diagnostyczne gruczołu piersiowego:
 - ultrasonografia,
 - mammografia,
 - biopsja gruczołu piersiowego,
 - galaktografia,
 - rola pielęgniarki w diagnostyce gruczołu piersiowego.

MODUŁ III PORADNICTWO ZDROWOTNE W ZAKRESIE CHOROÓB GRUCZOŁU PIERSIOWEGO

Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do prowadzenia poradnictwa w zakresie profilaktyki chorób gruczołu piersiowego.

Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- motywować kobietę do podejmowania działań i zachowań przeciwdziałających nowotworom gruczołu piersiowego,
- motywować kobietę do regularnego samobadania piersi,
- promować zdrowy styl życia wśród kobiet,
- zachęcać do regularnego przeprowadzania innych badań diagnostycznych gruczołu piersiowego,
- omówić problemy kobiet ze schorzeniami gruczołu piersiowego,
- scharakteryzować współczesne metody leczenia nowotworów gruczołu piersiowego,
- wymienić grupy wsparcia dla kobiet ze schorzeniami gruczołu piersiowego.

Treści nauczania

1. Programy profilaktyczne nowotworów gruczołu piersiowego:
 - badania przesiewowe,
 - wczesne wykrywanie,
 - zasady zdrowego stylu życia,
 - regularne samobadanie piersi,
 - regularne wykonywanie innych badań diagnostycznych.
2. Poradnictwo dla kobiet w zakresie profilaktyki chorób piersi:
 - ocena zapotrzebowania na poradnictwo, dobór metod i form,
 - ocena efektywności działań poradniczych.

3. Metody leczenia chorób gruczołu piersiowego:
 - chirurgiczne,
 - chemioterapia,
 - radioterapia.
4. Problemy kobiet ze schorzeniami gruczołu sutkowego:
 - podjęcie decyzji o rodzaju leczenia,
 - redukcja dolegliwości fizycznych u kobiet po amputacji gruczołu piersiowego,
 - zadania chirurgii odtwórczej dla kobiet po mastektomii,
 - dobór protezy, ubrania,
 - problemy psychologiczne kobiet ze schorzeniami gruczołu piersiowego,
 - rola pielęgniarki w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych kobiet ze schorzeniami gruczołu piersiowego,
 - rola rodziny i grup wsparcia,
 - współpraca z zespołem diagnostyczno-terapeutycznym,
 - działalność społeczna kobiet po amputacji piersi.

KWALIFIKACJE KADRY DYDAKTYCZNEJ

Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w zakresie będącym przedmiotem kursu oraz spełniają, co najmniej jeden z warunków:

1. posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa, położnictwa,
2. posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa położniczego, ginekologicznego, rodzinnego (dla położnych),
3. posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie onkologii, ginekologii,
4. posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.